Ministerie van Justitie en Veiligheid

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Directoraat-Generaal Migratie

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Onze referentie
8180635

Uw referentie
2026Z24284

Datum 16 november 2026
Betreft Antwoorden Kamervragen over de stand van zaken van de opvang en de Spreidingswet

Hierbij bied ik u de antwoorden aan op de schriftelijke vragen van het lid Westerveld (PRO) over de stand van zaken van de opvang en de Spreidingswet.

Deze vragen werden ingezonden op 6 november 2026 met kenmerk 2026Z24284.

De Minister van Asiel en Migratie,

Bart van de Brink

Vragen van het lid Westerveld (PRO) aan de minister van Asiel en Migratie over de stand van zaken van de opvang en de Spreidingswet (ingezonden 6 november, 20262026Z24284)

Directoraat-Generaal Migratie

Onze referentie
8180635

Vraag 1
Hoeveel opvangplekken komen we op dit moment te kort in Nederland (vervuld/niet vervuld ten opzichte van de capaciteitsraming)?

Antwoord op vraag 1
Op 12 oktober jl. heb ik alle Nederlandse gemeenten en uw Kamer geïnformeerd over de grote druk op de asielopvang. Voor 1 januari 2027 is er een geprognosticeerd tekort van meer dan 4.500 opvangplekken. Daarom heb ik alle Nederlandse gemeenten gevraagd bij te dragen aan een aantal maatregelen, waaronder een uitvraag voor extra noodopvangplekken.
Deze uitvraag staat los van de structurele capaciteit waaraan via de Spreidingswet wordt gewerkt. Op 27 februari 2026 heb ik de capaciteitsraming gepubliceerd, waarmee de tweede cyclus van de Spreidingswet is begonnen. In de capaciteitsraming heb ik bekendgemaakt dat er de komende twee jaar 88.000 asielopvangplekken nodig zijn. Gemeenten moeten deze plekken uiterlijk 1 juli 2027 gerealiseerd hebben. Het is daarom nog te vroeg om te zeggen hoeveel van deze plekken gerealiseerd zijn.

Vraag 2
Hoeveel locaties zullen voor het eind van 2026 naar verwachting nog sluiten?

Antwoord op vraag 2
Het Rijk en het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) zetten zich, gezamenlijk met gemeenten, volop in om geplande sluitingen van locaties te voorkomen. Er staan momenteel ongeveer veertig locaties gepland om voor het eind van 2026 te sluiten. Omdat gesprekken over verlenging nog lopen, is het op dit moment onduidelijk hoeveel locaties exact zullen sluiten.

Vraag 3
Wat is de actuele bezettingsgraad van het COA?

Antwoord op vraag 3
De bezettingsgraad van het COA is momenteel 102% en ligt al sinds december 2025 structureel boven de 100%. Dat betekent dat er meer mensen worden opgevangen dan waar plek voor is. Dit vraagt vanzelfsprekend erg veel van het COA en zijn medewerkers. De hoge bezettingsgraad heeft bovendien een grote impact op de veiligheid en leefbaarheid van alle opvanglocaties.

Vraag 4
Hoeveel gesprekken zijn er nu gevoerd met gemeenten die onder toezicht staan en wat hebben deze gesprekken tot nu toe opgeleverd?

Antwoord op vraag 4
Gemeenten die op basis van de ons bekende informatie niet (volledig) voldoen aan hun wettelijke taak, zijn uitgenodigd voor een ambtelijk gesprek. Gemeenten die na het ambtelijk gesprek niet op korte termijn alsnog voldoen, komen onder actief toezicht te staan en ontvangen een uitnodiging voor een bestuurlijk gesprek.

De gesprekken zijn in volle gang. Inmiddels hebben er 106 ambtelijke gesprekken plaatsgevonden en 43 bestuurlijke gesprekken. Hierbij is begonnen met de gemeenten die nu helemaal geen plekken realiseren.

Vraag 5
Hoeveel opvangplekken zijn er tot nu toe voortgekomen uit deze gesprekken?

Vraag 6
Hoeveel opvangplekken zijn er gerealiseerd door de gemeenten die niet voldoen aan de Spreidingswet sinds de brief die u heeft verstuurd in april jl.?

Vraag 7
Hoeveel opvangplekken zijn er gerealiseerd door de gemeenten die onder actief toezicht zijn geplaatst sinds dat voor het eerst gebeurde in juli jl.?

Vraag op vraag
Van hoeveel gemeenten die op dit moment onder toezicht staan verwacht u dat er op korte termijn opvanglocaties worden geopend? Wat is hiervan de termijn?

Antwoord op vragen 5 t/m 8
De gesprekken met gemeenten zijn gericht op het maken van concrete afspraken over het realiseren van opvangplekken. Van gemeenten die een bestuurlijk gesprek hebben gehad, wordt gevraagd een plan van aanpak aan te leveren, waarin zij toelichten hoe en op welke termijn zij alsnog hun volledige taak gaan realiseren. Gemeenten die aantoonbaar vergevorderd zijn in de realisatiefase van een asielopvanglocatie worden gevraagd om het ministerie op de hoogte te houden van de vorderingen en eventueel oponthoud.
Hoewel de opvangplekken uit deze plannen nog niet direct beschikbaar zijn, bieden deze plannen in veel gevallen perspectief op realisatie op de korte tot middellange termijn. De verwachte openingstermijnen lopen uiteen. In alle bestuurlijke gesprekken doe ik een beroep op de gemeente om noodopvang te overwegen. Dit geldt in het bijzonder wanneer een nieuwe locatie pas op de lange termijn gerealiseerd kan worden. In een aantal gemeenten worden de mogelijkheden daartoe verder verkend.

Vraag 9
Hoeveel gemeenten die onder toezicht staan lopen tegen praktische moeilijkheden en juridische procedures aan bij het openen van een asielopvanglocatie?

Antwoord op vraag 9
Uit de ambtelijke en bestuurlijke gesprekken blijkt dat gemeenten bij het realiseren van asielopvangplekken tegen verschillende praktische en juridische belemmeringen kunnen aanlopen. Het gaat onder meer om de beschikbaarheid en geschiktheid van locaties, ruimtelijke procedures, vergunningverlening, bouwkundige aanpassingen en bezwaar- en beroepsprocedures. Waar mogelijk ondersteunt het ministerie gemeenten bij het vinden van oplossingen.
Ik vind het positief dat gemeenten ondanks de verschillende praktische en bestuurlijke uitdagingen stappen zetten om hun wettelijke taak alsnog uit te voeren. Tegelijkertijd benadruk ik dat het uiteindelijk gaat om daadwerkelijk gerealiseerde opvangplekken. Ik blijf daarom de voortgang bij deze gemeenten nauwlettend volgen en zal waar nodig verdere stappen zetten binnen het kader van het interbestuurlijk toezicht.

Vraag 10
Hoeveel gemeenten hebben laten weten geen verdere pogingen te doen om een asielopvanglocatie te vinden?

Vraag 11
Hoeveel gemeenten hebben laten weten op dit moment geen verdere pogingen te doen om een asielopvanglocatie te vinden?

Antwoord op vragen 10 en 11
De ambtelijke en bestuurlijke gesprekken verlopen tot nu toe constructief. Ik verwacht er met gemeenten uit te komen. Bij het ministerie zijn geen gemeenten bekend die bij voorbaat aangeven hun wettelijke taak niet te willen uitvoeren.
Gemeenten die nog niet aan de wet voldoen roep ik met klem op om zo snel mogelijk hun verantwoordelijkheid te nemen en solidair te zijn met gemeenten die wel een bijdrage leveren. Als gemeenten in het verdeelbesluit een wettelijke taak krijgen om een bepaald aantal opvangplekken te realiseren, moeten zij hieraan voldoen. Door toepassing van het interbestuurlijk toezicht zullen gemeenten hier ook aan gehouden worden.

Vraag 12
Hoeveel locaties worden wel door gemeenten aangeboden maar worden door het COA niet gerealiseerd omdat de schaal van de opvang niet gewenst was? Waren deze te groot- of te kleinschalig?

Antwoord op vraag 12
Deze specificatie wordt landelijk niet geregistreerd. Door het huidige tekort aan opvangplekken wordt in beginsel iedere aangeboden opvanglocatie onderzocht. Dit geldt voor zowel grote als kleine locaties. Minimale kwaliteits- en veiligheidsnormen blijven daarbij leidend. De situatie kan zich voor blijven doen dat locaties worden afgewezen, bijvoorbeeld door veiligheidsoverwegingen. Naarmate de Spreidingswet tot meerjarige, duurzame opvangcapaciteit leidt, kan strikter op kwaliteitseisen worden gestuurd.

Vraag 13
Wat is de impact op het opvangcentrum in Ter Apel van de tekorten aan opvangplekken elders in het land?

Antwoord op vraag 13
In Ter Apel wordt sinds mei gecontroleerde toegang gehanteerd, in combinatie met dag- en nachtopvang elders. Deze situatie vraagt veel van alle betrokkenen: van de gemeente, het COA en andere ketenpartners, maar ook van de mensen die asiel aanvragen en eerst tijdelijk worden opgevangen in noodvoorzieningen. Het is van belang dat er zo snel mogelijk ontlasting van het opvangcentrum plaatsvindt. Dit gebeurt het effectiefst door realisatie van voldoende (duurzame) opvang elders, zodat asielzoekers kunnen uitstromen uit Ter Apel.

Vraag 14
Wat is de impact op de opvang van kinderen in de (crisis)noodopvang door het tekort aan opvanglocaties ten opzichte van de capaciteitsraming?

Antwoord op vraag 14

Het tekort aan reguliere opvanglocaties maakt dat het COA noodgedwongen een groot beroep blijft doen op noodopvang. Momenteel verblijft circa 47% van de kinderen op een noodopvanglocatie, waar de veiligheidsrisico's over het algemeen groter zijn dan op reguliere opvanglocaties. Dit is een onwenselijke situatie. Het verbeteren van de veiligheid en het welzijn van kinderen in de asielopvang heeft dan ook prioriteit. Het kabinet zet in op uitbreiding van de reguliere opvangcapaciteit en het terugdringen van de afhankelijkheid van noodopvang. Tegelijkertijd worden maatregelen genomen om de omstandigheden voor kinderen die nu in de noodopvang verblijven te verbeteren. In een separate brief ontvangt uw Kamer de beleidsreactie op het rapport *Kinderen in nood* van de Onderzoeksraad voor Veiligheid, waarin ik nader inga op de maatregelen die hiervoor worden genomen.

Vraag 15
Wanneer is wat u betreft het moment aangebroken dat dwang zal moeten worden toegepast in het kader van de Spreidingswet?

Antwoord op vraag 15
Het doel van het interbestuurlijk toezicht is dat gemeenten zelf in staat worden gesteld om alsnog te komen tot de benodigde opvangplekken. In dit toezichttraject staat het vertrouwen in de gemeente en het goede overleg centraal. Pas als gemeenten blijvend weigeren zich in te spannen om te voldoen aan hun wettelijke taak en alle stappen van de interventieladder hebben doorlopen, komt de sanctie van de indeplaatsstelling in beeld.

Vraag 16
Bent u bereid dwang toe te passen op het moment dat dit helaas nodig blijkt?

Antwoord op vraag 16
Ja. Op dit moment worden als onderdeel van het interbestuurlijk toezicht de gesprekken in trede 3 gevoerd. Op basis van deze gesprekken heb ik goede hoop er met alle gemeenten uit te komen. Mocht dit onverhoopt toch niet zo
zijn, dan komen de volgende treden in beeld, waarbij uiteindelijk sprake is van indeplaatsstelling. Het is en blijft de inzet van dit kabinet om die situatie te voorkomen. Mijn overtuiging is dat dit ook voor alle gemeenten geldt.
Tegelijkertijd is dit een onderdeel van de geldende wet en kan niet worden uitgesloten dat dit onverhoopt toch in beeld komt.

Vraag 17
Kunt u de antwoorden op deze vragen voor de begrotingsbehandeling van de begroting van Asiel en Migratie aan de Kamer sturen?

Antwoord op vraag 17
Ja.